

•

వికృతి జ్యేష్ఠము
రూపాయి మాత్రమే

•

రుద్ర వీణ

అభ్యుదయ కవి చక్రవర్తి
కవిసింహ, మహాకవి,
దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు
“దాశరథి”

ప్రకాశమణి.
శ్రీ రామా అండ్ కో
తెనాలి.

వేర్వ స్వామ్యములు
వ్రకాశకులవి.
వ్రథమ ముద్రణ ౧౯౫౦

౧౦౦౦ కాపీలు
శ్యామప్రెస్,
తెనాలి.

సూచిక

ప్రకాశిక	i-iv.
ఆంకితము	౧-౨
చుంగళగీతి	౩
మూర్ఛన	౪
రససమాధి	౫
ఉషస్సుందరి	౬-౭
మేలు కొలుపు	౮
స్వామి పూజ	౯-౧౦
పచ్చని గడ్డివె	౧౧
వీర తెలంగాణము	౧౨-౧౪
ముక్తభూమి	౧౫-౧౬
* *	
*	౧౮
అగ్నిమంతుమము	౧౯-౨౦
సుప్రభాతం	౨౧-౨౩
రాసున్నది	౨౪
రుధిరపక్షులు	౨౫-౨౭
కవాటం	౨౮-౩౦
మహాగీతం	౩౧-౩౪
రుధిరదీపిక	౩౫-౩౮
అనంతసంగ్రామం	౩౯-౪౦
హిమధామం	౪౧-౪౩
శిల్పి	౪౪

సవరణ

౬ వ పేజీ ౧ వ పద్యం ౩ వ పాదం మానసహృదయమందున అనుచోట మానసహృదయమందున

౯ వ పేజీ ౨ వ పద్యం చివరిపాదం వ్యవదేశవాతములు అనుచోట వ్యవదేశవాతములు.

౩ వ పేజీ ౧ వ పంక్తి ఇవి వర్షానికి గొడుగులు అనుచోట ఇవి వర్షానికి గురుకులు.

ప్రకాశిక

కోటి తెలంగాణ ప్రజల ఏకైక మహాసంతోషాభ్యుని వినాలంటే
దాశరథి కావ్యగానం వినాలి

నా తెలంగాణ, కోటిరత్నాల వీణ

అని కంఠమెత్తి దాశరథి పాడుతున్నప్పుడు తెలంగాణ మహాప్రజ
సముద్రజలాల మాదిరి కరుణైతి పొంగి వస్తుంది.

దాశరథి గీతాలు వినని రసికులు తెలంగాణమందుండరు.

దాశరథిని ప్రేమించని సాహిత్యకులు తెలంగాణలో లేరు.

దాశరథి చే స్వీకరింపబడని కావ్యవస్తువు తెలంగాణలో లేదు.

దాశరథి యే తెలంగాణము, తెలంగాణమే దాశరథి.

అయిన గీతములు మహానగరములకుండి పల్లె పట్టులదాకా, శిథిలా
లయములనుండి జైల్లోదాకా, ధనికునినుండి పేదవానిదాకా, మితవాదినుండి
తీవ్రవాదిదాకా, ప్రసరించినవి.

ఒరుగులు శిల్పాలను చూచి ముగ్ధుడై దాశరథి, 'శిల్పిని' గూర్చి
రచించిన పద్యాలు విశేష స్రవణనీ న్నార్జించినవి.

సుతైల మోతతో అలసి

చొక్కిన కొండల పిందులెల్ల నో

రెత్తి నివాద మిచ్చినవి;

ఈ వెలు వంటి మనోజ్ఞ రూపకం

బెత్తు మటున్న నెత్తెడము;

ఎందుల కిటుల మట్టి మట్టిగా

ముత్తెడనోయి, శిల్పికుల

భూషణ, తెల శిలాప్రపేషణ.

✽

నిను గని కొండలన్ని రమ
 చీ కుచసాళికలై, కపోల మో
 వన ఫలకమ్మలై, భ్రమట
 లై, కుటిలాలక జాలమై, సురాం
 గవలయి రూపు నిదుకొన
 గా, ఉలితో అమృతమ్మచల్లి తీ
 వనములు పోసి పోయెదవు;
 బ్రహ్మపు, శిల్పి కులావతంసమా;

✽

మహారణ్యచయమైన తెలంగాణా భూమిని మాగాణమొనర్చిన రైతుదేశాని
 తెలంగాణము నెజాంనవాబుది కాదని నిజామా బాద్ సెంట్రల్ జైలులో
 శింహగగనమొనర్చినాడు దాశరథి

ప్రాణముల్లాడి, ఘోర గహ
 నాటవులకొ పడగొట్టి మంచిమా
 గాణములకొ సృజించి, ఎము
 కిల్ నుసిచేసి పొలాలు దున్నిభో
 మాణములకొ నవాబు నకు
 స్వల్పము నింపిన రైతుదేశ తెలం
 నాణము రైతుదేశ మొసలి
 నక్కకు రాచరికమ్మ దక్కు కేళ

✽

శ్రీ దాశరథి రచనలను సంపుటికరించి 'సాహితీమేఘుల' వారు 'అన్నధార' ప్రచురించినారు. మేము మరొకొన్ని రచనలను మరొక సంపుటిగా 'రుద్రపీఠ' పేరుతో ప్రచురిస్తున్నాం. దాశరథి రుద్రపీఠము సద్వినియోగం చేసుకొని కే మోగిస్తానంటున్నాడు.

చింతల తోపులో మగియు

చిన్నలకు తడిముదయైన బా

తంతె యొడిగి శయించు పసి

రక్కల మొగ్గును వోని బిడవుక

బొంతలు లేవు తప్పుటకు:

బొంది హిమంబయి పోవునేమి! వా

యింతును రుద్రపీఠపయి

నించుక వెచ్చని అగ్నిగీతముల్.

*

నిరుపేదల తరతరాల బీదతనం ఊడ్చివేయబడాలనే తొందర దాశరథి ప్రతి మాటలో వినిపిస్తుంది. దయనీయులైన శ్రామికులు దాశరథి అభిమాన వస్తువులు.

ఒకనాటికి ఈకాలం పట్టితిన్నప్పుడు

ఈ జగత్తు నవపాంచజన్యనాదం విన్నప్పుడు

నేటివన్నీ ఆనాటికి తప్పులు

పుచ్చిపోయి పురుగెక్కిన పప్పులు

పరిణామం తప్పదనీ పరిణామ వాడుల్ని హతమార్చాలనే ప్రయత్నం నిప్పుల మనీ దాశరథి సలహా

యద్రవీణను దాశరథి రచనకు చిన్ని మచ్చు తునకగా ఆంధ్రరసికులకు అందించడానికి ప్రయత్నించిన మాక్స్ మిల్స్ ని మంచిచెడుగులను పాఠకులు ఆదరముతో స్వీకరించగలరని ఆశ.

ఇందులోని కొన్ని రచనలు స్వతంత్ర మొదలైన ప్రతికలనుండి సేకరించినాము. మాకు అట్టి అనుమతి నొసంగిన ఆయాప్రతికా సంపాదకులకు మా అభివందనములు.

శిలంగాణము మహాప్రజలచే అనేక మార్లు సన్మానింపబడి, సత్కరింపబడి, 'మహాకవి' 'విచిత్రవర్తి' 'కవిసింహ' ఇత్యాది బిరుదములనందిన శ్రీదాశరథి తమ రచనలను సంపుటికొందుటకు మాకు అవకాశ మొసగినందుకు వారికి మా ధన్యవాదములు.

(వే కా శ కు టు)

అంకితము

[నా తెలంగాణకు]

ననుగని పెంచినట్టి కరుణామయి నా తెలంగాణ! నీ గృహం
గణ వనసీమలో బరును కంపలు నాటిన మా నిజాము రా
జును పడద్రోసినట్టి రణశూరుల వెచ్చని నెత్తు చుక్కలే
మణికృత దీపమాలికల మాదిరి నీకు వెలుంగు లిచ్చెడిక

పాటలు పాడితిక తెలుగుబాబులు నిద్దురమేలుకోగ, పో
రాటము సేయగా కరకు రాచరికమ్మును కూలద్రోయగా;
కోటి గళాల వెక్కకడ గూర్చితె విప్లవ శంఖ మొత్తితిక
నాటికి నేటికిక తెలుగు నాటికి వెచ్చదనమ్ము లూదితిక

వేయి స్తంభాలగుడి వ్రాయించుకొన్నది
నాచేత ఏకశిలాచరిత్ర
వీర రుద్రమదేవి వినిపించుకొన్నది
నాచేత జన్మ జన్మాల కథలు
పోతన్నకవి కలబోయించు కొన్నాడు
నాచేత నేటి అనాటి కవిత
ముసునూరి కాపన్న మ్రోయించు కొన్నాడు
నాచేత క్రాంతి వీణా చయమ్ము

నాకు తల్లివి నీవు నే నీకు తండ్రి
నల్ల నాటికి నేటికి ననుదినమ్ము
మ్రోయు చున్నావు నా గళమ్మున, కలాన
నా తెలంగాణ! కోటిరత్నాల వీణ!

రు ద్ర పీ ణ

తుంగభద్రదానదీ భంగమ్ము లిరుక్తేప
 లొరసి పారుచు రుచు లరయుచుండ
 కృష్ణవేణి తరంగిణి నాలుకలు సాచి
 దరుల చెండిట 'మజా' లరయు చుండ
 గోదావరీ వీచికా దివ్య హస్తమ్ము
 లిరు కెలంకుల మన్ను తరచుచుండ
 బోటి కిన్నెరసాని మాటి మాటికి పొంగి
 రెండు వైపుల దరు లండ గొనగ

ఇటు నటును తెల్లనేల లారటము జెంది
 కలసి పోజూచుచున్న యట్టులనె తోచు;
 కలిపి వేయుమి, నా తెలంగాణ తల్లి!
 మూడు కోటల నొక్కటే ముడి బిగించి

నా కోర్కె తిర్చు మమ్మా!
 నీకు మదీయాశ్రుకణ వినిర్మితమాలా
 నీకమ్ము నమర్పించెద
 గాక; విశాలాంధ్రమనెడి కల నిజమగుతకా

మంగళ గీతి

మంగళ గీతి పాడెద హిమాచల శృంగ నరత్ సురాపగా
భంగ తరంగ రంగముల పాదములూని నటించు తారకా
లింగిత బాలచంద్రముని లీల తలకా ధరియించినట్టి భ
స్మాంగుని ఫాలనేత్రము నవాగ్ని కణమ్ముల జిమ్ముదారులకా

కుంకుమ చిల్కరింతు నిదిగో! పరిగర్జిత మేఘ మాలికా
పంకిల రోదసి కుహర భాగ దివాంధ ఒయంకరారస్థి
సంకుల కాళరాత్రి తెర జారిన నాటన శాలవంటి ప్రా
గంకమునకా మదీయ ఘుస్పణారుణ హస్త తలద్యయమ్మునకా

వెచ్చని మొల్లపూలు కురిపింతును శైశిర శీతవాత ఘా
తేచ్చలి తాతిసుష్క లతికోద్ధత నగృతతో చెలంగు యీ
గచ్చ పాదల్ గలట్టి వన కన్యక శూన్య ముఖాంగణమ్మునకా
పచ్చని మాధవ ప్రభుని బాహువు లెత్తిన పూలబుట్టతో

వెన్నెల కాగడాలకు ద్రవించెడి చీకటి కొండపైన కూ
ర్చున్న అనంత తారకలు రొప్పుచు రోజుచు జారివచ్చి ఈ
పున్నమనాటి చెంగలువ పూవులవోల్ ఎకనించెనే! యనకా
మిన్నులు దించి తెచ్చెదను మేచక వారిరుహ కరమ్ములకా

మూర్ఖున

దొంతరలైన మబ్బులకు తేవలు చూపెడి మించుకాగడా
చెంత మనోజ్ఞ కావ్యము రచించు కవికా ననుజూచి భావనా
సంతతి నాగనర్హముల చాడ్చున పచ్చి నటించుచుండ వా
యింతును రుద్రవీణ నటియింతును పశ్చిమ దిక్పటమ్ములకొ

కుంతలముల్ కపోలములకున్ దగులకొ నయచాంచలమ్ములకొ
దొంతరలై నవాశ్రువులు దొన్న ప్రతిక్షణలో నిశాదివం
బెంతయు వంతతో కినియు నిద్దమతికొ ప్రియురాలి గూర్చి ప
ల్కింతును రుద్రవీణపయి ఈవాతసాంత్యన గేయమాలికల్

చింతల తోపులో కురియు చిన్నులకుకొ తడిముద్దయైన బా
లింత యొడకొ శయించు పనిరెక్కల మొగ్గనుబొని బిడకుకొ
బొంతలు లేవు కప్పటకు బొంది హిమంబయిపోవు నేమొ; సా
గింతును రుద్రవీణ పయ నించుక వెచ్చని అగ్నిగీతముల్

గొంతుకలెండి, డొక్కలకు కొంచెము గంజియు లేకపోయినకొ
పంతము నెగ్గగావలెను; ప్రాణము పోయినగూడ నమ్మెగా
వింతు మటంచు నొకట తపించెడి పేదల గూర్చి నేను ప్రా
గింతును రుద్రవీణ; పలికింతును విప్లవ గీతికావళుల్

రససమాధి

పూవుల దారిలో యెడద పొంగులువార శరన్నిశా శశి
శ్రీ వలపించు చెంగలువ చేడియ కన్నులలో ప్రవాళ రే
ఖా వినరమ్ము తేచినటు కన్నడు నా అభినవ్య భావనా
దేవి ముఖాగ్రరక్తిమ కుదించుకొనెన్ కవితా ప్రపంచముల్

నా కవితా లతాంతము తృణములలో నయినన్ సువాసనల్
ప్రాకెడిరీతి పూచినది ప్రాతదనమ్మును త్రావి త్రేన్చి నా
జూకగు క్రొత్త వాననలు చూపిన దీ రనికాంధ్ర సాహితీ
లోకమునందు నంతట; తళుక్కును వెన్నెల వెండి తీవెలన్

రస సమాధివి తన్మయిత సుమనస్స
కాంచిన సురాంగనా కుచ కలశ లిప్త
దివ్య కస్తూరికా నీల దీప్తి లోన
గగనములు నృత్యమొనరింప గలవు కాదె!

అశ్రు బిందువు లందున విశ్రమించు
సప్త జలధి సంఘమ్ములు శక్తికొలది
హసిత చంద్రుని కనిపెంచి ఆకసమున
పెద్ద జేసిన వీ జగంబే హనింప!

ఉషస్సుందరి

మంద సమీర బాలికలు మాటికి మాటికి నీ గృహంగణం
బందు నటించు చున్నవి మహావిభవమ్ముల గూర్చుచున్న వా
నంద కళావిలాసిని! క్షణక్షణ మోహిత రూపిణీ ఉష
స్సుందరి! నిద్ర మేలుకొని చూడుమి నా నయనాల లోనకున్

నా నయనాలలో ప్రళయనర్తనశీలి మహానటుండు ఈ
శానుడు ఫాలలోచనుడు సాచిన అంగుళికా నఖాంకుర
శ్రేణుల భగ్గు భగ్గుమని రెచ్చిన అగ్నిని వేలియున్న పి
భూ నభముల్ వడంకునిక మోమును నావయిపుష్ మరల్పుమా

నా వయిపుష్ మరల్పుమి మనస్విని! ప్రప్రథమానురాగ వే
ళ్ళా వలమాన తావక విలాస ధృశాంచలముల్ మదీయ ప్రే
మా వృత మానన హృదయమందున పూచిన క్రొత్త క్రొత్త రా
జీవములన్ గ్రహింపుమి నిశీధ తమః పటల ప్రభంజనీ!

చీకటి నీడలన్ కలత జెందిన నా జలజాత వల్లికా
నీకము ప్రాకివచ్చినది నీ ఇలు జాడల పూత బూయగా
వాకిలి మూసి యుంచకుము ప్రాగరుణారుణమూర్తి పాదముల్
సోకగనిమ్ము నా జలజనుందరి దివ్య శిరఃప్రదేశమున్

రాతిరి యంతయున్ నిదుర రాక ప్రవాళ రుచిప్రసర్పణ
స్వీత దృశాంచలమ్ముల తపించెడి నా మొగమందు రక్త రా
గాతి మనోజ్ఞ బాల రవి హాస వికాసము వచ్చి వ్రాలి ఆ
హూతము సేయుచున్నది మహాజ్వల ప్రాచ్య దిశాంగణానకున్

అంగుళికా నఖాంకుర మహాః పరికంపిత తత్రైకా న్వరా
లింగిత రుద్రవీణ విదళించిన నిద్దుర భారముల్ నభః
ప్రాంగణమందు పిట్టలయి ఆకనమెక్కిన వింక లే ప్రభా
తాంగన! నీ కపాలముల కద్దెద నౌషనరక్త రాగమున్

రమణీయార్క మరీచి మాలిక తమిస్రా ఘోర గాఢాంధకా
రములన్ పెప్పి యొనర్చి కాంతిరసధారల్ పిండి ప్రాచీన దే
శములన్ వాగులు పోయుచున్నది; ప్రతిజ్ఞ మగ్న మాద్యుక్ ప్రజా
సముదాయమ్ముల దప్పి తీర్పుమి ఉషస్సంధ్యామృగీ లోచనా!

నా రుద్రవీణ మీకెడి
తీరులు చూపింతు నీకు' తెరువుమి తూర్పుం
దారులు; బారులు తీరిన
సూర సురీచికల నింట చొరబడనిమ్మా!

మేలు కొలుపు

నంజ వెలుంగులో మొయిలు చాటున పక్కున నవ్వు చుక్కలో
పుంజితమైన రాతిరి కవుంగిట నిద్దురపోవు చందమా
మం జపియించు చెంగలున మానిని కన్నులలో ప్రవాళరే
ఖం జతసేయ భాను కర కంజము లోకము మేలు కొల్పెడిన్

ప్రాత దనాల భారమున వ్రాలిన నెన్నడుమున్ గలట్టి ఈ
భూతల భామిని హృదయ ముగ్ధత కన్నుల నీరుదొచ్చుగా
దా! తరుణారు ణార్క కరతర్పిత నవ్య విభాత బాండ నం
ఘాతవిభా జలమ్ములు జగమ్మును నిద్దుర మేలు కొల్పెడిన్.

స్వామి పూజ

నీ వరుదెంతువా! శశిమణి మయదివ్యజటావీలాసి, స్వా
మి! వలమాన పశ్చిమ సమీర కుమారములాడ్చివేసె నా
పూవుల తోటనంతయును; మొక్కలు బిక్కమొగాలు వేసె; ల
జ్జా వశతన్ విస్మయత వొసంగె; నినున్ గయిసేయుటెట్లురా!

దివ్య నదీ బలాలు కొనితెచ్చి ఒసంగితి, మాలతీ లతా
నవ్య లతాంత సంతతుల సంజుకొనన్ జనుదెంచు భృంగ జా
ల వ్యధనుండి కాచితినిరా! దురదృష్టమునాది, ఫశ్చిమా
కా వ్యవదేశ వాతములు సర్వము శూన్య మొనర్చె నంతలో!

పడమర గాలి తొకిడికి వాడియు రాలిన పూల బాలులో
యెడదయు వాడి పోయినది; యెట్టుల నిన్ గయిసేతునింక నీ
అడుగుల సవ్వడిన్ వినిన యంతనె నా నవనాడు లెందుకో
గడగడలాడు, నేత్తురులు కన్నడు నా నయనాంచలమ్ములన్.

స్వామి! నిశాగమమ్మ పరసంధ్య: స్మశానపు బూదిలోన నే
దో మెరపొందు చున్నది; పదుల్ పదివందలు పేనవేలుగా
భూమిని డాగి పోయిన కవుల్ రసికుల్ విడిపోయినట్టి ఆ
శేముడి నిష్కరవ్య వలె చిన్నదిగా మెరపొందు చున్నదో!

స్వామి పూజ

నీవు నమంగళాకృతివి నేనును నీవలె ఈ నృణాన వా
టి వసతిన్ వసించును నటించును నీ కనుపైగలందు; సం
ధ్యా విశద ప్రదేశమున తాండవ మాడుదు; రుద్రవీణ క్రొం
చీవెలపై ధ్వనించును గతించిన నా వన వైభవమ్ములకా.

నీకు మదీయ రక్త కణ నిర్మితమైన ప్రవాళ మాలికా
నీకము తెచ్చి యిచ్చెద; రణించెద నా నవనాడులందు ఏ
ణా కమనీయ గీతములు; నా బ్రతుకంతయు కప్పరంబు గా
నీకు నివాళి నిచ్చెదను విక్రము; చంద్రకళా శిఖామణి

ఈ కొరగాని ఘోకమున కిప్పుడె నిప్పురగిల్చి కాల్చి, నా
తొ కదలాడు నూహలకు రూప మొనంగి పునన్పుజింతు; న
ర్రాకట గుందు పేదలకు బ్రహ్మ లిఖించిన కొంచెవ్రాతలో
వాక్రికరణమ్ములేదు, రసభంగిమ కానగరాదదేలనో!

ఫల నేత్రమ్ము విచ్చి లోకాలు కాల్చి
నృత్య మాడుము, తిగె సారించి నేను
రుద్రవీణ మ్రోగించును భాద్రపద ప
యోద గర్జాభికల్పమ్ముగా, దివమున.

పచ్చని గడ్డిపై

పచ్చని గడ్డిపై కరకు

పాదము లెంతటి కషటునెరా!

మచ్చుకు గడ్డిపోచ కను

పట్టదు! దైవము గూడ ఈక్రియక

మెచ్చిన యట్టు లూరకొనె;

నేడు హఠాత్తుగ వానజల్లులే

వచ్చిచనెక; ధరాతలము

పచ్చబడెక మరలక తృణాశిత

వీరతెలంగాణము

ఓ తెలంగాణ! నీ పెదవులొత్తిన శంఖ మహర్షము లీ
భూతలమెల్ల నొక్కమొగి బొబ్బలు పెట్టిన యట్లుతోచె; ఓ
హే! తెలవార్చి వేసినవి ఒక్కొక్కదిక్కు నవోదయార్కరుక్
ప్రేత జలేజ నూన తరళీకృత దేవ నదీ తపంగముల్

తల్లీ నీ ప్రతిభా విశేషములు భూతప్రేత హస్తములక
దుల్లెకొన్ని తరాల దాక! ఇపు డడ్డుల్వోయె సాధామిని
వల్లీ పుల్ల విభావళుల్ బ్రతుకు త్రోవల్ చూపు కాలములుక
మల్లెకా! న్వచ్చుతరోజ్జ్వలప్రథమ సంధ్యా భాను వేతెంచెడిక

నీ ఒడిలోన పెంచితివి నిండుగ కోటి తెలుగు కుర్రలక!
ప్రాయము వచ్చి నంతనె కృపాణము లిచ్చితి యుద్ధమాడి వా
జ్రేయ భుజాబలమ్ము దరిసింప జగమ్ము నవాబుతో నవాబ్
చేయుమటంటి వీ తెలుగు రేగడిలో జిగి మెండు మాతరో!

తెలంగాణమ్మున గడ్డిపోచయును సంధించెక కృపాణమ్ము! రా
జలలాముండను వాని పీచవడచక సాగించె యుద్ధమ్ము! ఛీ
తిలిపోయెక జగమెల్ల యేమియగునో తెల్యంగరాక! దిశాం
చలముల్ శక్రధనుః పరంపరలతో నయ్యాటలాడెన్ దివిన్

నాలుగు వైపులన్ జలధి నాల్కలు సాచుక కూరుచుండె! క
ల్లోలము రేపినారు గదిలో! నలుదిక్కుల గండికొట్టి నం
ద్రాలకు దారి నిచ్చిరి! ధరాతలమెల్ల స్వతంత్రవారి ధా
రా లులితమ్ము కాదెడగె రాజు రివాజులు బూజు పట్టగన్

తెలంగాణా! భవదీయ పుత్రకులలో తీండించు వైష్ణవ్య సం
చలన మూరక పోవలేదు! వసుధా చక్రమ్ము సారించి ఉ
జ్వల వైభాతిక బానునిన్ పిలిచి దేశంబంతటన్ కాంతి వా
ర్షులు నిండించిరి. వీరు వీరులు పరార్థుల్ తెలుజోడుల్ బళా!

పీడి పోలేదు దుర్యోధనాదుల కన్న
బాధించిన నవాబు వాని చేత
చలియింప లేదు దుశ్శాసనాధము వేని
వస్త్రాపహరణ ధూర్వహుల జూచి
వెనుకాడ లేదు స్త్రీలను మాన భంగాల
పాలుచేసిన పాప భటుల గాంచి
కన్నీరు కాళ్ళలే దెన్నండు పిరికిగా
ప్రాణాలు గోల్పోవు ప్రజల నరసి
పోరునల్పిరి వీరాధి వీరులట్లు!
భరత వైజయంతికల స్థాపన మొనర్చ
నెత్తురులు ధారవేసిరి నీళ్ల వేలె!
మానితులు నీసుతుల్! తెలంగాణ భూమి!

మత ప్రాచీన వికార దంష్ట్రకలతో మాభూమి లంఘించి మా
శుశుకలో గోనెతి వేళ గూడ యెటు దిక్కుకాటచకున్నప్పుడుకా
బ్రతుకే దురస్థిరమైన యప్పుడును ఆంధ్రత్వమ్ము పొనాడ లే
దు తుదికా గెల్చితిమమ్ము యుద్ధమున రుద్రుల్ మెచ్చనాంధ్రాంబికా?

కాకతీయుల కంచు గంట మోగిన నాడు
తురక రాజులకు తత్తరలు వుట్టి
పీఠ రుద్రమదేవి విక్ర మించిన నాడు
తెలుగు జెండాలు నర్తించె మింట
కావయ్య నాయకుం డేవు సూపన నాడు
పరరాజులకు గుండె పట్టుకొనియె
చాళుక్య పశ్చిమాగా పాలనమ్మున
కళ్యాణ మంటలు గణ గణ మనె
నాడు నేడును తెలంగాణ మోడలేదు
శత్రువుల దొంగ దాడికి శ్రావణాభ
మంటుల గంభీర గర్జాట్ట హనమలరు
నా తెలంగాణ పోవు చున్నది పదాన.

ముక్త భూమి

అవి తెలంగాణమందు దావాగ్ని లేచి
మట్టు ముట్టిన భీకరాశుభ దినాలు;
అవి నిజాము నృపాలు ని అండ దండ
చూచుకొని నిక్కినట్టి పిశాచి కలలు

నాడు మానవతీ నయనమ్ములందు
నాగ నర్పాలు తలలెత్తి నాట్య మాడె
నాడు మానవతా నవ నాగరకత
తన్ను తిన్నది రాక్షసత్వమ్ము తోడ.

భారతభూమిని నయన భాగ వినిర్గత రక్త బాష్ప శృం
గారిత కాల రాక్షసి వికావిక నవ్విన నిస్సవనమ్ములో
తూరువు ఊరువుకా విడచి తొందర పడ్డది తెల్లవారగా-
మొర నిశా తమః పటల గుంఫిత నీల నభః వధమ్ములకా

తరతరాల న్వప్పాల సుందర ఫలమ్ము
స్త్రైర భారత భూమి చూపడెనె లేదె
విషము గుప్పించి నాడు, నొప్పించినాడు
మా నిజాంరాజు, జన్మ జన్మాల బూజు

ము క్త భూ మి

భారతమాతృ గర్భమున బల్లెము గ్రుచ్చిన దుండగిండ్ర కా
దారముగా నిజాన్యపతి తాళముతీసిన పెద్దపెద్ద బం
గారపు బొక్కసాలు పనికట్టెను తెల్లదళారి! అంతలో
బేరముసాగె పోరు జరిపింప తుపాకులు దింపుకోనమై

పరశునిశాత ధారలను పచ్చనిగడ్డి యెదిర్చినట్లు, రా
చరికపు టుక్కు చట్టమును చల్లగ ధిక్కరణమొనర్చె ను
న్నరనెడి పేదవాడు! కడుచోద్యము! వెచ్చని స్నాన మాడె నుం
దర తరభామిని నయన ధారల భారత మాతృ పాదముల్

కోటితెలుంగు లొక్కమొగి కో యని పిల్చి నయంతలోనె ఆ
రాటముచెంది భారతధరా తలమంతయు నంచలించెబో,
కూటికి లేని పేదలకు గూడను పోరుషమా! యటంచు స్త్రీ
కోటిని మానభంగములకుఁ గురిజేసిరి ముష్కరాధముల్

చల్లని మంచు కొండలు బుజమ్మున మోసెడి భారతమ్ము శాం
తిల్లె నిజాము నీల్గడులు తేటపడంగలదాక! అంతలో
భొళ్లన కుండ బద్దలయి పోయెను, భారతమాత దొక్కలో
కుళ్లిన పుండు కోసి జయగోవురమెక్కె త్రివర్ణకేతనాల్.

చూరాననున్న చుట్టము
చూరాననె అగె! తెల్లదొంగ సభసన్నిం
చారి యయిపారె, స్వేచ్ఛా
భారత సైన్యము తలుపు బ్రద్దలు కొట్టెక.

ఎదురెక్కి యున్న జలములు
నదులై చొరచారె నింటి నడుమకా: రాముం
డదనున బాణము వదలెను,
మదమణగెక మా నిజాము మారీచునకుక

రెండు వందల యేండ్ల చరిత్ర పుటల
కప్పకొని యున్న గాఢాంధ కాఠమెల్ల
కొట్టుకొని పోయె, తూరుపు మిట్టనుండి
పారివచ్చిన వెలుతురు వాగులొన.

మూడవ పాలు తెగ్గలు పటముకా తనపాలికి కత్తిరించు కొ
న్నాడు కదా నిజాము నరనాథుడు మున్నెక రెండుమూడు నూ
రేడులనాడు! వాడు తొలగించిన ఆంధ్రమహాపతాక క్రి
సీడలు నాగుపాములయి నేటికి కాటిడె వాని వంశముక

గ్రామికుని వేషానిష్ఠార్థులకు ప్రపంచ
మెన్నడో కాలి బూడి కానున్న దేమో!
లేనిచో అద్రికానన శ్రేణులెల్ల
యెండవడ గాలి కిల్లెల మండి పోవు?

అగ్ని కుంకుమము

ఓసి, కూలి దానా! నవాబ్యుదయ వేళ
మంటి తట్ట నెత్తిన బెట్టి మరుగులేని
యెత్తు రొమ్మును పొంగించి యెందుకొరకు
ఉస్సురనెదవి ఆకాశ ముడికి పోవ?

అంబర చుంచి సౌధముల కాయువు బోసెడి నీశ్రమప్రభా
వంబు నెరుంగలేని ధనవంతుల బంగరు పళ్లెరాలలో
అంబలి పోసి త్రావు సమయమ్ములు డగ్గరె లెమ్ము! నీ నవా
స్యంబున రుద్రనేత్రవిలయాగ్నుల కుంకుమ బొట్టు పెట్టుమా!

వ్రాసి వ్రాసి పొత్తమ్ములు మాసి, నా క
లమ్ములో నిరా ఇంకి రక్తమ్ము పోసి
ఆరుణ తరుణాక్షరాల కావ్యాలు చేసి
ఆకలికి మాడిపోయెద, నీ కొరకయి.

పేదను 'ధర్మభిక్షమును పెట్టు' మటంచు తపించుచున్న జీ
ర్ణోదర మెత్తి చూప, తృణమో పణమో పడవేయ తృప్తితో
పోదు రటన్న కాలములె పోయెను; పేదల రక్తమాంసముల్
గాదెల స్వర్ణమై నిలువగా ధనవంతుని యాజమాన్యమా!

ఆ గ్ని కుంకుమము

లేదు, లేదు చల్లారగా లేదు, పేద
దాని గుండెయలోని నృశాన పహ్ని
కాల్చి చెయ్యను, బంగారు గద్దె లెక్కి
పేదలను సుగంధముగా పల్చువారి.

సు ప్ర భా తం

ఓవిరాభగ్య నిరీహ నిర్బల నిరుద్యోగప్రజాః నీ యజా
గ్రానక వంద తరాల పేద తనముల్ రాల్లెత్తె! సుష్కవర
శ్రేణుకాలె పుడా నృశానముల! విచ్చెక వహ్నిపుష్పమ్ములీ
శానస్ఫార నిటాల భూమి సయనాంచద్వల్లికాగ్రమ్మునక

నాచేత రుద్రవీణా తంత్ర మిటించి
ప్రాచీ దిశా రక్తరంజితేద్యానమ్ము
లో చిన్ని కాలాగ్ని చల్లికను నాటించి
వేచి యున్నది వచ్చుటకు భవిష్యదేవి

మీరు మీమీ నర నరమ్ముల
మేటి పాటలు పాడు కోండి,
మీరు మీమీ తర తరమ్ముల
అనుభవమ్ముల వాడుకోండి.

నీలి దారుల
కాలు మోపిన
సూర్యదేవుని
చురుకు చూపులు, నావి.

నావికుని బుజాల ఊపులు
తోసి పారేస్తాన్న నీళ్ళకు
తెఱికిపోయే పడవ మీదే
చిన్నిసాధం కట్టుకుంటా — నేను.

మీరు — ప్రజలారా,
నిశా శృంఖం
ధ్వనించిన
కటిక చీకటి
గుండె శబ్దం
వినండి, వినండి.

మీ నాగేటి కర్రు
రుచి చూచిన
భూమిత్లల్లి పెదవుల తీపి
చెబుతోన్న
సాక్ష్యం వినండి, వినండి.

ఈ భూమి మీది,
ఈ నీమ మీది.
కదల కండి
వదల కండి
నరాలు, బొమికలు

బలంచేస్తాయి
చావండి, కానీ
వదలకంటే మీ భూమిని.

నాగటి చాళ్లలో
నడిచే రైతులార!
మీ నిశ్శబ్ద గళాలు పాడిన
గీతా రహస్యాలను
బధిర లోకానికి వినిపించే
నా రుద్రవీణ, ఇదో!

కదలేను తూర్పు వాకిలి మొగాన బిగించిన తల్పరెక్క: భూ
వదనము నందు కుంకుమము భగ్గున మండిన దగ్గిబెల్ల: నా
హృదయ కవాట మిప్పుడొనరించెడి చప్పుడు బట్టిచూడ, నా
పద మేదియో తుపాను వలె వచ్చునటుల్ కనుపించు నేలనో?

రాసున్నది

రాసున్నది యేది నిజం?
అది బొకటే, సాపలిజం

కలవండోయ్ బుజం బుజం
కదలండోయ్ గజం గజం

ఆడు గడుగున యెడద నెత్తు
మడుగులు గా విడవండోయ్

పడిపోయిన గుడి గోడలు
విడిచి పెట్టి నడ వండోయ్

ఉదయాకాశ పతాకం
యెవలో కదలాడె నేడు.

హృదయావేశ తటాకం
నదిలా పారలాడె నేడు

రాసున్నది యేది నిజం?

రుధిర పక్షులు

నీలి మబ్బులు
తేలి యాడే
నింగి నిండా
రుధిర పక్షులు

రుధిర పక్షుల
రెక్క బరువును
మాలిపోయిన
గాలి సౌధం.

గాలి సౌధం
పునాదుల్లో
కాళ్ళు విరిగిన
కొత్తరాజులు'.

కొత్తరాజుల
గుండియల్లో
వచ్చి వ్రాలిన
పక్షి రెక్కలు.

పక్షి రెక్కల
పదను కోతకు
తెగిన కాలం
కొత్తరంగులు—

పేద సొదట
 స్వేద బిందు
 స్వాదు రుచితే
 పొంగు రంగులు.

నేను మీతో
 రుద్ర వీణకు
 న్వరం నేర్పే
 రుధిర పటులు.

దిక్కు దిక్కులు
 ముక్కు మొనతో
 రక్తి వచ్చిన
 రుధిర పటులు.

రుధిర పటులు
 రుధిర పటులు

బధిరలోకం
 ప్రాణ వాయువు
 బాగుచేసే
 రుధిర పటులు.

చీక టింటిక
 చిన్ని కిరణం
 తెచ్చి విడిచే
 రుధిర పటులు.

కాలమార్గం
మీద సడచే
'కాదు' బైరుకు
గాలి పోసే
రుధిర పక్షులు
రుధిర పక్షులు

క వా టం

గతాన్ని
విస్కాగా తాగిన
కవిన్నేను!
భవిష్యత్తు నిషా నిజం

శ్రమజీవుల స్వేదం—
పొంగిన లవణ సముద్ర తరంగం,
లవణ సముద్రం పెంచిన
భవిష్యత్తం — అమృతకిరణ
చంద్రబింబ పార్వమాసి.

ప్రాగ్ధికా నివాసులార!
పేదలార!
మీరేనా? చీకటింటి
తలుపు తెని
పెలుస్తోంది మీరేనా?
రక్త కవాటం కిర,కిర!

ఎగిరిన
చిన్ని చిన్ని పర్వతాలు

రాబందులు!
రాబందులతో పోరాడే

శవాల గతప్రాణాలు!
విముక్తి కోసం పోరాడిన
నమరవీరులు సమాధి శిఖరాల్లో
సింహాసనాలు వేసుకు కూర్చుండిన
కొత్తరకం పరిపాలకులారా!
శవాలు బ్రతికాయి, లేస్తాయి.
మితే మల్లీరణం చేస్తాయి.

గతవీరుల దివ్య సమాధుల
పూలు దొంగలించి పోయి
నిప్పులు కురిపించు తున్న
కొత్త రకం పాలకులారా!
ద్రోహం, అన్యాయం, కృత్రిమం.

చుట్టు కున్న చీకటి పరదా
దించి, దించి
కవాటాలు మూసి మూసి
హద్దులు కాపలాలు కాసి
వెలుతురు సీసాల వోసి
కార్కు వేసి సీలు చేసి!—
అన్యాయం, ద్రోహం, కృత్రిమం.

అగ్ని పతాకం రెక్కలు
విచ్చుకున్న ఆకలి డొక్కలు
పని పట్టిన నర్ప ఫణములు
తరతరాల
చావాగ్నిని

వడగట్టిన
వర్తమాన రేఖలు
పేలిన తుపాకి గుండ్లవర్షం—
తలవంచని మాన ప్రాణాలకు హర్షం!

ఓ ప్రాచీ దిబ్బవాసులారా!
నాగటి చాళ్ళల్లో నడిచే
రైతులార! రుద్రులార!
మర చక్రం గిరగిర తిప్పే
కూలీలార! వీరభద్రులార!
మిరేనా? చీకటింటి
తలుపుతేసి పిలుస్తోంది?
రక్తకవాటం కిర, కిర!

మ హా గీ తం

చరిత్రపాదని ధర్మిచూడని
పవిత్రగీతం పాడండి
విచిత్ర భూతం చూడండి

నరాలలో తరతరాల గాథలు
శిరస్సులో నరనరాల బాధలు
గిరి శిరస్సుపై హరింద్ర గర్జన
మన నునస్సులో తర్జన భర్జన
పర ప్రభుత్వపు టురికంబాలు
ప్రజాప్రభుత్వపు గజివిజిచర్యలు
న్యతంత్రమంటూ పెద్ద మాటలు
కుతంత్రాంతే గ్రుద్దులాటలు
విన్నాం కన్నాం కన్నాం విన్నాం

చరిత్రపాదని ధర్మిచూడని
పవిత్రగీతం పాడండి
విచిత్ర భూతం చూడండి

ఊరిఊరి పాలిమేరలుమారీ
దేశదేశ నహవానంకోరీ
జాతిమతాలను పాతరచేసి
సా మాజ్యాలకు నమాధిచేసి
అడుగు కడుగుకూ మడుగులు కట్టిన
యెడద నెత్తురులు వడబోయించి

ముల్లుముల్లుకూ చిల్కిన రక్తం
 గులాబీల రంగులై వెలంగీ
 యూరపు, తూరుపు, ఏషియా, యూరూ
 భారత, సింహళ, బర్మా, వీట్నాం
 ఆమెరికా, బ్రిటన్ శ్రమజీవులతో
 శ్రమజీవులతో, సమభావులతో
 అమర్చి కూర్చిన, జగాన్ని మార్చిన
 విశాల విశ్వశామిక భూతం
 మహాగ్ర భూతం
 ఉల్కాపాతక
 ఉత్తర ద్రువాత్యున్నత శీతం
 వజ్రభూతం
 పవిత్రయోత్పాతం—

పరుగెత్తే హిమగిరి
 ఎదురు నడచు గంగాదురి,
 కంపించే ఇలా తలం
 కదలాడిన గభీర నముద్రజలం
 పేలిన కోటికోటితారలు
 కురిసిన ప్రళయ వర్షధారలు,
 గ్రీష్మంలో తగులబడే
 పెద్ద పెద్ద కొండలు,
 కరువులతో వణకిన
 నిరుపేదల గుండెలు,
 కేంద్రీకృత, పీడిత భూతం—

విరాట స్వరూపం
మహేంద్ర చాపం
ఉచ్చసించితే, నిశ్చసించితే—
నింగి నంటు డాలరు గోడలు
సిల్లుతున్న బాంబుల మేడలు
నుగ్గునుగ్గుగా తగ్గిపోవునట!

“అద్ది రక్త గంగా తరంగమా?
అంత్య మహా యుద్ధరంగమా?”

“అమృతం ముందరి హలాహలం
పంటలు నిద్దం కానిపాలం
ఫలితానికి ముందటి త్యాగం
నిరుపేదల నేత్తుటి రాగం
పడగెత్తిన మహేంద్ర నాగం
తగలబడే ధనికుల భోగం
ఆరుణారుణ విప్లవ మేఘం
నవయుగ మహా ప్రజౌఘం.”

“ఆ మహాతరంగానికి అవతల?
ఆయుద్ధరంగానికి అవతల?”

“నిజమైన ధ్వజమెత్తిన కల
గగనానికి నిక్కిన పేదల తల
ఉక్కుటడుగు త్రొక్కిడిలో
పడి నలిగిన గడ్డిపోచ
చెక్కుచెదర కొక్కుమ్మడి

చక్కవడిన జనుప ఊచే
చనిపోయిన మృత్యు శవం
వినిపించని ఘనారవం."

చరిత్రపాడని ధరిత్ర చూడని
పవిత్ర గీతం పాడండి
విచిత్ర భూతం చూడండి

రుద్ధిరదీపిక

మబ్బుల మస్తిష్కమ్ముల
పెరసిన ఇంద్ర చాపమ్ములు,

పచ్చని గడ్డిమళ్లలో
విరిసిన ఇంద్ర గోపమ్ములు;
ఇవి వర్షానికి గొడుగులు
ఇవి హర్షానికి షరతులు.

అవునా

ఈ ఇంద్ర ధనుఃఖండమ్ములు
ఒకనాటికి కాలదండమ్ములు?
ఈ యోరని ఇంద్ర గోపమ్ములు
ఒకనాటికి రక్తరూపమ్ములు
కానోవు—

మానిశానిర్భర జీవితరంగమ్ములు
నిజమ్ముగా విషగంగా తరంగమ్ములు.

ఒక నాటికి ఈకాలం పల్లీతిన్నప్పుడు,
ఈ జగత్తు
నవపాంచజన్య నాదం విన్నప్పుడు
నేటి వన్నీ అనాటికి తప్పలు
పుచ్చిపోయి పురుగిక్కిన పప్పులు.

అవునుకదా, అనాటికి
ఈనాటి వంకర నాగేటికి
యెంత విలువ? యెంతచలువ?

ఈ చరిత్ర చీకటి గదిలో
ఈ ధరి త్రి అమ్ముల పొదిలో
తైల దీపం వెలుతురు తో
వెదకి వెదకి వేసారినా
లభించేది కనిపించేది—

వెద్దల,
విద్యావంతుల,
ధన రాజుల,
తరతరాల బూజుల,
వౌర్ధి పాతగాజుల
విలువలు:

చిలువలు పలువలుగా
అల్లి, కల్పించి చెప్పే అబద్ధాల

రాజాధిరాజుల
మార్తాండ తేజుల
పురుషత్వపు, పరుషత్వపు
అల్లి బిల్లి, అల్లిక బిగి కథలు.

అవునా,
అనాథ విశ్వశ్రామిక మూర్తి!

అగామి యుగ పరివ్యాప్తకిర్తి!

నీ నరనరాల నడిచే
'నయాగరా' 'గెర్నోప్పా'

రుధిర 'జలపాత' ధారలో—
నీ కన్నీటి చారలో
జని యించిన
జగాన్ని పెంచిన
దేవుళ్లను దెయ్యాలను మించిన
అరుణారుణ విద్యుద్దీపిక
వెలిగించుకో—

తొలగించుకో
యుగయుగాల
పేదతనం బరువులు,
దేశదేశాల
బీదజనం కరువులు,

లే, తండ్రి!
లయరుద్ర, మహానుభావ!
ప్రియవిశ్వశ్రామికదేవ!

లే, తండ్రి!
చూపించు
నా యీపాపపులోకం
పడిపోయే చీకటిదారుల

రు ధి ర దీ పి క

ఎగుడు దిగుడులు!

వెలిగించు తండ్రీ!

విరించి పుట్టక ముందు నించి

మంచులో పొంచుకు కూర్చున్న

పీ యాపవాపిక

ఈ రుధిర దీపిక

అనంత సంగ్రామం

అనాదిగా సాగుతేంది
అనంత సంగ్రామం
అనాధుడికి, అగర్భ
శ్రీనాధుడికి మధ్య.

పేదల రెక్కల కష్టం
బూదిలోని పన్నీరే;
కదలని మెదలని సేటుకి
గాదె నిండ బంగారం.

సేద్యం చేసే రైతుకి
భూమి లేదు పుటలేదు;
రైతుల ధక్తం తాగే
జమీందార్ల కెన్నెట్లు

మిల్లునడిపి కోట్లడబ్బు
కొల్లగ లాభం తెచ్చే
కూలీలది కాదు మిల్లు;
మిల్ మాగ్నెటోక సేటు.

శత్రువులను యుద్ధంలో
చితంగా వధచేసిన
పేదసైనికుడికి సున్నా
రాజ్యమంతా రాజులదే.

అ నంత నం గ్రామం

మధన పడ్డ మేధావులు
శాస్త్రజ్ఞులు, విద్వాంసులు
కనిపెట్టిన అణుశక్తికి
ప్రభుత్వాల కంట్రోళ్లు

కర్షకులు, కార్మికులు
మధనపడ్డ మేధావులు
తమ శ్రమలకు తగినఫలం
ఇమ్మంటే 'తిరుగుబాటు'

పావుకారు వడ్డీలకు
జమీందారు హింసలకు
వేగలేక అగలేక
ఎదిరిస్తే 'కమ్యూనిస్టు'!

అనాదిగా సాగుతోంది
అనంత నం గ్రామం
అనాధుడికి అగరభి
శ్రీనాధుడికీ మధ్య

హామ ధామ ౦

ఈ ఉత్తరదిశ
వాయుమండలం
గాలిలో తేలుతున్న
హిమాచలం.

వేసవేల మణుగుల
మంచు బరువు,
ఇక్కడ వేంద్రానికి
వెచ్చదనానికి కరువు.

సుదీర్ఘ
చైనా కుడ్యానికి
రెండు పక్కలు —
మంచు పెట్ట
రెండు వెక్కలు.

మహానది
ఉత్తర దక్షిణ తీరాల
నీళ్లు లేవు,
అంతా మంచు నేల.

నర్తించే సుదీర్ఘ
రజత నర్పాల
దండలు
ఈ కొండలు.

మైదానంలో
పొంగిన పర్వతాలు—
మెరుస్తో, తెల్లని
ఐరావతాలు,

అంతా చల్లదనం
ఎంత హాయి!

నా బెన్నత్యం
ఈ ఆకాశంతో
పోటీ పడాలని
ఆరాట పడుతోంది.

ఈ మృదుల ఉపస్థులో
నా భూమి—
అరుణ కపోలాల బొల
తెల్లని గొళ్ళ తొడుక్కునట్టుంది.

ఈ కొండలూ, నదులూ
ప్రతిధ్వనిస్తూ పిలుస్తున్నాయి—
“వీరులార! ధీరులార!
పోటీ పడండి, రణం చేయండి,
గెలవండి, తీవిగా నిలవండి.
నుమ్ము ప్రేమించండి
మా హృదయ నింహాననాలు
అలంకరించండి.”

‘పై-హు-అంగ్’, ‘దౌ-చి’ సమాట్టలు
పశువులు—

అచ్చంగా
రాక్షస శిశువులు.

‘తై-సుంగ్’, ‘టై-నూ’ చ క్రవర్తులు
అనాగరికులు
క్రూరులైన ఎరుకులు.

చంగీజ్ ఖాన్
పిచ్చుకపై
బహ్మస్త్రం గుంజేవాడు!

అదంతా గతం,
నేటితో అది ఖతం

నేటి మానవులు
తమను తాము
తెలుసుకొన్న
ప్రభాత రవులు,
నిండు హృదయాల కవులు—
నేటి మానవులు

(మూలం: మావో సే-టుంగ్)

శిల్పి

సాగిల దీని రాళ్ల నొక జాలుగ వాగుగ తోగులాగునన్
లాగెద వెట్టు లన్న నటులన్ ప్రియురాలి పయంటలో అజం
తా గుహలోని స్వప్నములు దాపిన నీ ఉలిముక్కు లోపలన్
దాగుడు మూతలాడె కవితా లలితాంగి రహా విహరముల్.

రాలు మలంతు వీ పని వరాలును కుప్పలు వేసి రాణివా
సాలకు గొంచుబొయి ఒక చక్కని జాణను చెక్కు మంచు ర
త్నాల నొసంగినారు నరనాథులు; లేజవరాలిమోవి స్తం
బాలకు చెక్కినావు; ఉలి పన్నుల నొక్కులు తాకనట్లుగా.

నీ ఉలి చూచి ప్రస్తరము నీరయి పారును; వెన్నముద్దపై
చేయిడి యొత్తి నట్టుల; నిశీధములం దభిసారికా పదా
బ్ధాయత రాగరంజిత న వారుణ కంటకపాళి గూర్చి నే
గేయము వ్రాసినట్లు; విలిఖంతువు లోతగు భావముల్ శిలన్.

నిను గని కొండ లన్ని రమణీకుచపాళికలై, కపాల మో
హన ఫలకమ్ములై, భుక్తులై కుటిచాలక జాలమై, సురాం
గనలయి రూపు దిద్దికొనగా ఉలితో ఆమృతమ్ము చల్లి జీ
వనములు పోసి పోయెదవు; బ్రహ్మవు శిలి కులావతంసమా!

డా కె లి డి

1927 సెప్టెంబరులో

విజాం రాష్ట్రాంధ్ర భూమిలో మానుకోట తాలూ
గూడూరులో జననం

కొద్ది వయస్సులో సనాతన అధునాతన పద్ధతులలో
మంచికవిత చెప్ప గలిగినాడు.

విశాలాంధ్ర ప్రజలనుజ్ఞితలూప గలిగినాడు.

ఇంకను ఉచ్చైస్థాన మాక్రమించుగాత

